संस्कृत

महात्म्य

क्र.नं.६८

फाल्गुन महात्म्य

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

६९३ | ४२

फाल्गुण माहात्म

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

श्रीगणेशायनमः सर्वद्वंद्वविहीनोयःसर्वद्वंद्वस्यकारकः सच्चिदानंदरूपंतंवंदेसुंदरमौलिनं १ एक
दातीर्थयात्रायांसूतःपौराणिकःकृती नैमिषारण्यमगमत्तीर्थयात्राप्रसंगतः २ तत्रापश्यदृषीन्सर्वान्वेद
शास्त्रविशारदान् तेषांमध्येशौनकाख्योहृष्टःकुलपतिःव्रती ३ सूतोपितान्नमस्कृत्वाउवाचैनंमुदा तव
प्रसादात्तीर्थानिकृत्वापश्चादिहागतः ४ शौनकौवाच सूतसूतमहाबुद्धेजीवजीवशतंसमाः दर्शनंतव
हेसूतजातंप्राक्पुण्यगौरवात् ५ किंचित्कथांवैकथयअघःसुखकरीन्नृणां कार्तिकादिकमासानां
माहात्म्यंकथितंत्वया ६ सूताधुनाफाल्गुनस्यमाहात्म्यंवदविस्तरात् अस्मिन्मासेह्यनुष्ठानंकर्त
व्यंकिंवदप्रभो ७ लोकाइतिवदंतीहभगमासोयमागतः कस्माज्जातंत्विदंनामकारणंकिंवदस्व
मे ८ सूतोवाच फाल्गुनस्यचमाहात्म्यंवच्मिलोकोपकारकं कारणंभगमासस्यसंक्षेपाद्वच्मिसां
प्रतं ९ अस्मिन्मासेतुमहिमाभगस्यचविशेषतः भगमासोहितस्माच्चख्यातोलोकोपकारकः

(1)

(1a)

१० इतिश्रीस्कंदपुराणेफाल्गुनमाहात्म्येसूतशौनकसंवादोनामप्रथमोध्यायः १ श्रीसूतोवाच
आसीत्पृथिव्यांनगरंविदर्भाख्यंपुरांशुभं चतुर्वर्णजनायत्ररमंतेसुखतोनिशं १ लोकाधनाढ्यास्त्व
भवन्तस्मिन्सुखंरेसदा आलंकृतेसर्वतश्चतोरणैर्मौक्तिकोद्भवैः २ पताकाभिश्चसततंकुंभैस्वर्णी
मयैस्तथा दूर्वाक्षतसमायुक्तैःकुंकुमादिभिरर्चितं ३ मोदमानाश्चजनायत्रतत्रासीत्सुमहत्सरः सु
धीर्दपोसुकुद्मदलेस्वर्णावर्णैश्चतंतुभिः ४ उत्पलैःशोभितंकूजभ्रमरावलिभिस्ततः हंसकारंडवा
कीर्णंमधुरध्वनिसंयुतं ५ रत्नपाषाणरचितैःसोपानैर्मंडितंपुनः मौक्तिकैश्चतथाग्राहैरत्नैश्च
विविधैरपि ६ अगाधगांभीर्यंतपासदृशंतमिवांबुधिं चतुरस्रागतावल्याशोभतेयत्रसाधवः ७
तालास्तमालाहिंतालाशालाश्चलवपुरास्तथा बीजपूराश्चनारिंगाखर्जूराकाशवर्जिनः ८ कदली
नांतथावृक्षानारिकेलद्रुमास्तथा निंवाघश्चूतवृक्षैश्चविविधानांफलैर्हितं ९ लताभिश्चमहा

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

फाल्गुनेः तीभिपुष्पवृक्षैस्तथापरैः शोभितंतत्सरोचैवयोजनत्रयमायतं १० तस्मिन्पुरवरेप्यासीद्राजाधर्मभृ
२ तांवरः संप्रवेशइतिख्यातोद्वारपालद्वयावृतः ११ दीर्घायस्यकचास्संतिकर्णौतयस्यलोचने कपोलेव
मदूर्पस्यमस्तकंसुकुटावृते १२ नासिकायस्यदीर्घाभद्रमद्दीचग्रुभलक्षणा ओष्ठाधरौप्रवालौव
हृक्तौयपतुःसह १३ दशनायस्यवज्राभाजिह्वाचहितकारिणी कंठोशंखसमाकारोस्कंधौकुं
(2) भस्थलाविव १४ बाहूचजानुतांयातौविशालेहृदयंतथा नाभिर्यस्यचगंभीराकटिविस्तीर्णातो
गता १५ इंद्रियंसुंदरंयस्यआरक्तानिनखानिच कदलीस्तंभवत्यावोरूचर्णौवभूवतुः १६ चतु
रंकौरंगबलोपेतस्त्रिंशदक्षौहिणीपतिः सूर्यवंशप्रशंकर्ताबभूवन्नृपतिर्मुदा १७ दशार्णदेशराज
स्यकन्यानोचस्वयंवरे गत्वातिस्वाचहिन्नृपान्गृहीत्वाकेन्यकात्रयं १८ आगत्यस्वपुरंसोथविवा राम०
हंकृतवान्मुदा कृत्वाविवाहंरुचिरंरेमेताभिःसहानिशं १९ एकैकस्यांशतंपुत्रानजनयामासध

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(28)

मेवित् तेषांविवाहानकरोदन्याभिर्राजपुत्रिभिः २० तेराजपुत्रास्ताभिस्तुक्रीडांचक्रुरनुत्तमां इ
त्थंनिवसतस्तस्यदिनानिचबहून्यपि २१ व्यतीयुस्तस्यमहतः पूर्वपुण्यायतात्मनः एकदामृगया
सक्तमनास्सोपिप्रतापवान् २२ उद्योगंवैसर्वसैन्यानांमृगयायांसमादिशत् आघनिर्योहिसर्वेवै
आज्ञापालयिताममम २३ सोपिराजामहावीर्यो निर्जगामबलान्वितः बद्धगोधांगुलित्राणाः कवचीखङ्ग
वांस्तथा २४ येदुष्टपशवस्संतिगाढेह्याकुलाननाः तेषांमनोशिरस्त्राणमाहत्यज्ञाविनेहयं २५
वनेगत्वामहाराजोपि अन्विव्याधसायकैः वराहान्महिषान्व्याघ्राननुष्ट्रान्नगरांस्तथा २६ मृगान्सिं
हान्सुशरभान्क्षेपयद्गतकालये तत्रापश्यन्मृगंराजाकामिनीकृतमैथुनं २७ सापकेनचताक्ष्णो
नविव्याधबलवांस्तदा तत्सायकबलाभयात्पलायनमथाकरोत् २८ राजातत्पृष्ठलग्नः सन्धाव
यामासतेहये ततस्सोपिमृगोधावत्स्वर्गादाकाशसंस्थितः २९ स्वर्गाद्भूमिगतः सोपिराजानंविकृ

फाल्गुनः ंतदा अकरोदंतिकगतपुनश्चोत्सुकवनेनसः ३० मध्यान्हसमयेजातेराजासुतृट्समाकुलः
३ सेवकाःश्रमतोयांतिसोपिश्रांतोबभूवह ३१ जलंवेशोधयामासफलमूलानिचानघः वनादन्यद्
नंयातोददर्शसरसंसरः ३२ इतिश्रीस्कंदपुराणेफाल्गुनमाहात्म्येसंप्रवेशाख्यानेद्वितीयोध्यायः २
(3) सूतोवाच योजनायामविस्तारहरोरालविराजिते हंसीध्वनियुतेचैवसर्वतःसमलंकृते १ का
रंडवशताकीर्णेचक्रवाकाभिरंजिते मयूरध्वनिसंयुक्तेनिर्मलेसाधुहृद्यथा २ रत्नमुक्तायुतेचांतेगां
भीर्यवरंजिते देवारमेतियत्रैस्थ्यगंधर्वीभिःमहानिशे ३ दृष्ट्वागत्वाजलंहस्तेगृहीत्वाचापितंन्नृपः
फलमूलानियान्यस्तिभक्षयामासतानिवै ४ ततोवटघनछायांस्थिलायोजनविस्तरां मंदवा
युकृतोसुखुरोमांचसमलंकृतः ५ ददर्शवनितांतत्रमौक्तिकाहारभूषितां रूपयौवनसंयुक्तांचं राम०
चलायतलोचनां ६ कंदुकक्रीडयायुक्तांसखीभिर्वेष्टितांमुदा दीर्घकेशांमृदुस्निग्धलसाटामभि ३

(3 B.)

तोचिरं ७ कर्णायतेलोचनेचकज्जलेनचशोभिते करौनिर्मलतांयातौयस्याहेत्रैलोक्यका
म्यया ८ कपोलौकुंडलवशाच्छोभेतेस्यासमंततः नासिकामृदुलादीर्घाअधरोष्ठौप्रवालवत् ९
आरक्तौचहनुस्तस्याःसुदरासाद्विशेषतः स्कंधौककुदिवोच्चौहिकंठःशंखसमाकृतिः १०
बाहूतांन्नपद्मवल्लोमलौतत्करौसुकृतौ हृदयंमांसगहनंक्षुरधारासमांतरे ११ स्तनावुच्चौ
कठोरौचगजकुंभस्थलाविव त्रिवलीभूषणपुनमुदरंमुष्टिमध्यगं १२ नाभिर्यस्यास्तिगहनावि
स्तीर्णाचकटिस्तथा नितंबौमृदुलौस्निग्धमांसपेशीसमाकृतिं १३ भगमारक्तवर्णंतुतूलवत्को
मलाकृतिः गंभीरंकूपवद्दीर्घंसरोवरमिवाभवत् १४ यदाशिश्नंप्रविशतितस्यमध्येतिसुंदरे तस्मि
न्कालेनरस्यापिब्रह्मानंदसुखंभवेत् १५ एतादृशंभगंयस्याःसुंदर्याःकोपिपूरुषः नेसेवेतमय
सार्थंपशुरेवहिसोनरः १६ ऊरूतौकदलीस्तंभाविवस्थूलौतथामृदू गुल्फावुच्चौतथापादौपद्म

फाल्गुनेः
४
(५)

वाविवकोमलौ १७ नखान्यारक्तवर्णानिहस्तयादोस्थितानिच सुंदरींवनितांदृष्ट्वावाचामोवच
नेमुदा १८ राजोवाच कात्वंभवसिकल्याणिशरदिंदुनिभानने सुरीवाकिंन्नरीनागीमानुषीवा
यराक्षसी १९ विद्याधरीवागंधर्व्वीधिष्टात्रीचवनस्यवा सत्यंब्रूहिमहाभागेप्रवराहीस्यहेप
दि २० इतिश्रुत्वावचस्तस्यवचनंचेदमब्रवीत् श्लक्ष्णंचकोमलंतन्वीहसंतीतंनृपंप्रति २१ स्वु
वाच श्रूयतांराजशार्दूलवचनंचामृतोपमं अस्तिग्रामंकुंडिनपुरंतत्रराजामहाबलः २२ तस्यपु
त्रीसुताराचनाम्नात्रैलोक्यमोहिनी सहस्त्रसखिभिःसार्द्धमागतास्मिवनांतरे २३ राजन्त्वाकृ
तिंदृष्ट्वामनोमेकश्मलंगतं त्वांविहायक्वगच्छामिनास्तिमेन्यागतिर्नृप २४ तवलावण्यमेवात्र
दृष्ट्वातथ्यामिनान्यथा गृहेगंतुंमनोमेघनैवप्रोत्सहतेनृप २५ सुप्रवेशउवाच तवश्रूकृतंको रामं०
दंडमन्मथ्याक्षिविलासजैः विद्धंकृतंमनोमेघकयक्षविशिखैरिवमां २६ मरालास्तिमृदुस्निग्धक ४

5A

स्तूरीमोदसंयुताः सर्पाकाराः कृष्णवर्णा दृष्ट्वाहं काममोहितः २७ करांतिलोचने दृष्ट्वा सुगंधां
ञ्जनचर्चिते हावभावविलासोत्थकंदर्पपीडितोस्म्यहं २८ तवाधरोष्ठावमलौ प्रवालयुगला
विव कामतप्तस्योत्सहते मनो मे चुंबितुं सखि २९ स्वरः पिकस्वर इव दृष्ट्वा ते वरवर्णिनि बाहु
पाशैः कृतं मन्ये मम देहनिबंधनं ३० मरा मौक्तिकमालाभिरावृतौ विस्तृतौ नरौ॥ तव स्तनावुच्च
न्तौ गजकुंभस्थलाविव ३१ मित्रवर्णौ स्फुटस्वरौ वर्णौस्य लोयथा भ्रमरश्यामलमुखे
तथा ते सुंदरौ स्तनौ ३२ उदरं तनु ते देवि कामिनी ता वशोभना गुरू ते कदलीस्तंभौपम्यास्निग्धौ त
था च तौ ३३ गुल्फावुच्चौ तथा पादौ कोमलौ लोम वालवत् करपादनखान्यारक्तानि दृष्ट्वा विमोहि
तः ३४ रूपेन वेदं सुभगे लावण्यमपि तादृशं हावभावकटाक्षाणां विलासैर्मोहितोस्म्यहं ३५
एतस्मात्कारणाद्देवि त्वां त्यक्तुं मे मनो निशं नोत्सहत्येव नियमात् खड्गेन रस्यलंयथा ३६ इतिश्रु

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

फाल्गुनः त्वावचस्तस्यसुप्रवेशस्यनस्यवै सुतारातत्करंधृत्वोवाचाथवचनंमुदा ३७ सुतारोवाच श्रूय
५ तांराजशार्दूलवचनंमेहितंतव यछ्रुत्वास्यात्सुखंतेघस्मगस्यहरिणीसुखात् ३८ महाबलन्नृप
स्यश्वोगृहेचास्तिस्वयंवरः तत्रगत्वान्नृपश्रेष्ठमांगत्क्षीमनचान्यथा ३९ यद्यप्यत्रमनोमेत्वांविवा
(5) हितुमथोत्सुखे तथापिपितुराज्ञांतेविवाहेकुरुसुव्रत ४० इतिश्रुत्वावचस्तस्याःसुतारायान्नृपो
त्तमः उवाचवचनंसाधुयेनमावश्यगाभवेत ४१ इतिश्रीस्कंदपुराणेफाल्गुनमाहात्म्येसुप्रवे
शोपाख्यानेतृतीयोध्यायः ३ राजोवाच सुभगेश्रुणुमद्वाक्यंयेनकल्याणभाग्भवे तवस्मितंतथा
दृष्ट्वायौवनंतेविमोहितः १ तवचक्षुर्धनुषातीव कटाक्षविशिखैश्चमां निहतैतैःपुष्पविशिखोडेहलु
मागतवान्मुदा २ किलाहोस्याइदंशीलंअहोनवमिदंवपः दृष्ट्वातवमहज्जीवंकथयेस्वकाङ्गमा राम०
म्पहे ३ इत्युक्त्वातांन्नृपःसोपिधंर्त्तुधावन्महाबलः धृत्वामुखेचुंबयित्वालिलिंगाशुसतांमुदा ४ ५

... the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

5A

सहस्रसखिभिःसार्द्धंसंकोचंप्रत्यपघत विद्युत्स्मरशरैस्तीक्ष्णैस्तोषयामासतंनृपं ५ आलिं
गनेश्चुंबनेश्चबाहुप्रसरणादिभिः दिगंबरौतौगाहनेवनेविहरतुर्मुदा ६ ततःसंभोगमकरो
त्कुचमर्द्दनपूर्वकं सापिताराततेनसाकंसहतामरवमद्भुते ७ विहारंचक्रतुस्तौतुवनोद्देशमु
दान्वितौ पर्वतानांचशिखरेनदीकूलेऽजनेवने ८ बंधाध्यंसमभक्तानानासुरतेवैतयोर्मुदा
केशप्रसारणाविधौनिपुणौतौबभूवतु ९ लिंगप्रवेशनविधौसापिराज्ञामहाबलाः सा
पिताराततस्सहनेक्षमाभक्त्वात्रसंशयः १० एतस्मिन्नेवकालेतुविमानवरसंस्थितः गंधर्वोभ्या
गमत्तत्रपत्रतौरमतोनिशं ११ नाम्नाचित्ररथःप्राहसेवकान्कामविह्वलः अहोपश्यततद्रूपे
पेनव्याकुलितोस्म्यहं १२ तांधृत्वावानयंत्वाशुनोचेत्प्राणांस्त्यजाम्यहं इत्थंतस्यवचःश्रुत्वा
सर्वैस्तदनुयायिनः १३ बबंधुस्तांतथागत्वानिस्त्रुत्तस्मैनिधौचतं सानारारुदतीतत्रजगामा

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

फाल्गुमा॰
६

(6)

स्ववशेस्थिता १४ ततः सोपि नृपश्रेष्ठः हाहेति करुणां रुदन् अश्वपृष्ठे स्थितस्तत्र धनुर्गृह्य
तर्कशैः १५ सहितः कवची खड्गी युद्धाय कृतनिश्चयः जगाम सततं सैन्यं नाशयन्निशितैः शरैः १६ त
तस्पैस्ते विभटाः क्रुद्धा नानाने हेतुमुधताः अस्त्रैः शस्त्रैः स्ततस्तं तु समाजग्मुस्त्वरान्विताः १७ राज्ञा
विशरवर्षेणा गंधर्वान्निजघान च गंधर्वाः पतिताः भूमौ शतशोथ सहस्रशः १८ ततोन्यच्च बलं राज्ञः
महयोद्धृत्वरान्वितं आजगाम महावीर्यो राजानं निजघान च १९ कांश्चित्क्षुरप्रहारेणा बा
णैश्चान्यांस्तथा पुनः जघान देशितो राजा चैके श्चान्यानि पोथयत् २० ततः स गंधर्वपतिस्तेन
योद्धुं नृपेण च शरैस्तस्य हयं क्रुद्धः छादयामास तं नृपं २१ इत्थं पराक्रमे दृष्ट्वा तं गंधर्वपतेस्तदा
आग्नेयास्त्रेणा सततं ददाह शरपंजरं २२ एतस्मिन्नेव सततं गंधर्वाधिपतिस्तदा वारुणास्त्रेणा राम॰
तं वह्निमशामयत्तं वै मुदा २३ वायोरस्त्रेण सन्न्योमेघान् द्रावयत्क्षणात् पर्वताकाररूपांस्तान्तो ६

(6A)

मीरस्वनमंडितान् २४ ततःसगंधर्वपतिर्नानाभूषणभूषितः भूधरास्त्रप्रयोगंवैचकाराती
वहर्षितः २५ इत्थंपराक्रमंदृष्ट्वागंधर्वाधिपतेःपुनः द्विधाकृतास्ततस्तेनवज्रास्त्रेणाचभूधरा
: २६ एतस्मिन्नेवसमयेराजासोपिमहाबलः मूषकास्त्रप्रयोगंवैचकारातीवहर्षितः २७
ततस्तेमूषकाःसर्वेदंशयामासुस्तदा गंधर्वाधिपतिस्तंतुसक्रोधारुणलोचनः २८ ना
गास्त्रस्यप्रयोगेनवारयामासमूषकान् गरुडास्त्रप्रयोगेननागानष्टास्तुतत्क्षणात् २९ ततः
समयमालोक्यतेगंधर्वपतिंतदा भल्लास्त्रेणशरेणाशुजघानातीवरोषितः ३० अवापमूर्छां
सततोगंधर्वाधिपतिःक्षणात् प्राप्यावसरमस्यानाराजग्राहवैनृपः ३१ गृहीत्वातांततःसो
पिआज्ञागामवनांतरे तत्रचित्ररथोनाम्नागंधर्वीव्यागमद्दिवे ३२ ततस्तस्यापिताश्रुत्वास्वकु
लस्यापिदूषणं पुत्र्याकृतेसज्जसैन्योप्याजगामत्वरान्वितः ३३ दृष्ट्वातत्रवनोद्देशेक्रीडंतीतांस्व

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

फाल्गुनः ७

(४)

पुत्रिकां राज्ञाक्रोधसमायुक्तोवाचाथमुखनिर्गतं ३४ राजोवाच दुष्टेत्वंशृणुमेवाक्यंकुल
दूषणाकर्दके प्रथमेत्वांहनिष्यामिपश्चाद्दुष्टमतिंनृपं ३५ इत्युक्त्वाधनुरादायव्यविध्याधनिशि
तैःशरैः सुतारांनृपसंगेनकुलदूषणकारिणी ३६ इत्थंदृष्ट्वातदाराज्ञासुप्रवेशोमहाबलः
त्रिनतेहस्तांगृहीत्वोवाचाथनृपमादरात् ३७ सुप्रवेशउवाच शृणुमूर्खविचारंतेधिगस्तु
कुलपांसन पुत्रीस्वकीयामबलांकथंहंसिपापैरनिंद्यैः ३८ इतिश्रुत्वावचस्तस्यसुप्रवेशस्य
वैनृपः क्रोधसंरक्तनेत्रोभूदुवाचाथवचोहितं ३९ धिगस्तुतेकुलेमूढयस्मिंस्त्वंचोदयंग
तः तिष्ठत्वंतावदत्रत्वांपावन्नेष्येयमालयं ४० इत्युक्त्वानिशितैर्बाणैःकोदंडान्निःसृतैःपरैः
विव्याधतंनृपंतंचहेयंक्रोधान्महाबलः ४१ एतस्मिन्नेवसमयेसुप्रवेशोथतंहयं आस राम० ७
ह्यव्रतविनंपश्चान्नृपंविव्याधसायकैः ततोयुद्धमभूद्घोरंतयोर्बलिनिंद्रयोरिव अस्त्रशस्त्रप्राम

7-A

चक्रशूलतोमरमुद्गरैः ४३ तस्मिन्पुरेमहाघोरपद्मकूपस्त्ववर्णोनसः नंदीचकारशब्दौघमहन्मक
रभूषितो ४४ एवंयुद्धप्रहृनेतुसैन्यक्षयकरेशुभे राज्ञःपुरोहितस्तत्राजगामब्राह्मणैःसह ४५ इतिश्री
स्कंदपुराणेमलप्रवेशाख्यानेचतुर्थोध्यायः ४ ॥ इत्थंमध्येगतःसोपिवारयामासतंनृपं सर्वशास्त्रार्थ
तत्वज्ञोवेदवेदांगपारगः १ उवाचवचनंधीमानमलनेचतुयोभवेत् शीलान्वितोमहायोगीशांतिदांतिस
मन्वितः २ सुमेधोवाच शृणुराजन्वचोमेघ किमर्थंयुध्यसेभवान् मलमासेनासंप्राप्तेकृत्याकृत्यं
विचारयेत् ३ मलमासेसर्वकामाप्रणीयाइनेःसर अनेनराज्ञानकृतंकर्मदेहंतुल्यमर्हसि ४ म
लमासमोमासोनैवास्तिज्ञातीतले अनेनहेतुनाराजन्वैरंत्याज्यंत्वयानघ ५ इतिश्रुत्वावचस्तस्यब्राह्म
णस्यसुवर्चसः मलमासस्यमाहात्म्यंश्रवणार्थमुवाचसः ६ राजोवाच मलमासस्यमाहात्म्यंवदब्र
ह्मन्विशेषतः कथंमलाख्योत्यमवन्मासेषुःकिंफलंतथा ७ इतिश्रुत्वावचस्तस्यमहाबलनृपस्यच॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

फाल्गु मा० उवाचवचनंसाधुयेनराज्ञोभवेत्सुखं ८ सुमेधोवाच शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिभगमासस्यकारणं मा
८ हात्म्यंचतथातस्ययेनदुःखंप्रनंक्ष्यति ९ पुरामंदरशैलेंद्रेदेवानांरम्यकेवने गंधर्वकन्याश्चायातास्तु
तत्रमुदान्विता १० तासांमध्येचगांधर्वीनाम्नासुंदरमालिनी गुप्तनाराख्यगंधर्वस्यासीत्पुत्रीशुभान
(8) ना ११ तासुक्रीडंतिषुतदाशैलेंद्रशिखरेमले गंधर्वाविभ्यागमत्तत्रनाम्नाशेखरश्रीमहाबल् १२ दृष्ट्वातांस्व
र्णवर्णांगीनाम्नासुंदरमालिनीं तांधर्तुंमगामत्तत्रकामबाणाकृतज्वराः १३ सापितंसुंदरंदृष्ट्वानगबा
णाकृतस्मृता बाहुपाशजडंकृत्वाचुचुंबाधरपल्लवं १४ संभोगंचक्रतुस्तौतुकुसुमैःशोभितेवने
लिंगप्रवेशनैश्चैवकुचमर्द्दनपूर्वकैः १५ एवंसंभोगवेलायांगुप्तनाराभिधस्तदा आजगामवनोद्दे
शेयत्रतौरमतेनिशं १६ ॥इतिश्रीस्कंदपुराणेफाल्गुनमाहात्म्येसप्रवेशाख्यानेपंचमोध्यायः १७ रामं०
सूतौवाच दृष्ट्वातांभोगविकलांसाकंशेखरश्रेनसः वाणैःसंताडयामाससगंधर्वाधिपतिस्त्वतां १ त ८

8A

तःशैलरथोक्रुद्धःताडयामासतंशरैः एवंयुद्धेप्रवृत्तेतुगंधर्वाधिपतिस्तयोः २ आजगामगजारू
ढः साक्षाद्देवगुरुःस्वयं वनोद्देशेयथागत्वावारयामासतौतदा ३ बृहस्पतिरुवाच गंधर्वेंद्रत्वयाश्रा
व्यंमहद्वाक्यंचाममतोयमं विरोधोनत्वयाकार्योतेनसाकंमहाबल ४ फाल्गुनेमासियत्कर्मकृतंशै
लरथेनच तवपुत्र्यामहाभागतत्सर्वंसम्पतंत्वया ५ भगमासेसदाकुर्यात्पूजनंवैभगस्यच मनु
ष्यैःक्रीयतेअस्मिन्मासेवैभगपूजनं ६ तस्मादस्मिन्शुभेमासेकर्तव्यंभगपूजनं भगस्यपूजनाद्द्वा
सोमासोवैभगसंज्ञितः ७ अस्मिन्मासेभगंनानोपचारैःपूजयेन्निशि गंधपुष्पैस्तथाधूपैर्नैवेद्यै
स्तथाफलैः ८ इत्यादिभिःस्तथामेडफेणिकापपलडुकैः सहस्रनामभिश्चैवपूजनंकार्यमद्भु
तं ९ भगपंचंपूजितव्यंदिव्यंनानोपचारकैः ददातिचपशून्पुत्रान्धनंधान्यंनसंशयः १० तस्मा
देनेनयत्कर्मकृतंपुत्र्यास्त्वयानघ तत्सर्वंसम्पतांतातनोचेत्शापंददाम्यहं ११ इतिश्रुत्वावचस

[margin] फा॰ मा॰ ९

(९)

स्यसर्वदेवगुरोः श्रुभं वैरंस्यस्कागुप्ततारोडगामस्वगृहंप्रति १२ एतस्मात्कारणाद्राजन्नभगमासो
घवर्त्तते राज्ञानेपृडपिल्वाश्चगच्छस्वभवनंप्रति १३ इतितस्यवचः श्रुत्वासोपिराजामहाबलः डगाम
भवनंतूर्णपृडपिल्वाचतेनृपं १४ गतेतस्मिन्महीनृपेसोसंप्रवेशाभिधोनृपः तस्याःदुःखेनमहतापी
डितोभून्नसंशयः १५ आगत्यस्वपुरेसोपिस्थित्वाकतिदिनानिच गृहीत्वास्वबलेराज्ञातेनयोद्धुंडगा
मह १६ हस्यश्वपत्तिनागेनतयताकाभिरलंकृते समुद्रस्वठौमीरं गृहीत्वागात्सुरंनृपः १७ गत्वाम
हीवलपुरेयुद्धायकृतनिश्चयः नगरस्यवनोदेशोस्थित्वास्वबलसंवृतः १८ महावलंसमेसैन्यंचस्व
कीयंरिपुमादरात् आहूयामासनृपतिंसोपियोद्धुंसमागमत् १९ ततोयुद्धमभूद्घोरंमांसशोणि
तकर्दमे तस्मिन्युद्धेसंप्रवेशोमहाबलनृपस्याह २० भल्लास्यतीव्रबाणेनमस्तकंतस्यचाछिन *[margin]* राम॰
त् तस्यसैन्यंवाणवर्षैराजघाननृपंस्वशात २१ बाणावर्षैतस्यदृष्ट्वाकेचिन्नष्टास्वसैनिकाः ह *[margin]* ९

त्वात्तत्रनृपेराज्यमगच्छच्चसुतारकां १२ तत्रस्थाप्यस्वकीयंवैपुत्रंनाम्नाप्रचंडकं सुतारांदेशमगमद्गृ
हीत्वासनृपोत्तमः १३ अभुंक्तत्साद्देशमखिलान्भोगान्तस्मामहाबलः तोबलसचबेगोर्युक्तोकुचमर्द्दनपू
र्वकाव १४ इत्येतद्वोमयाख्यातोमहिमाफाल्गुनस्यच यस्यश्रवणमात्रेणानरःपापैःप्रमुच्यते १५ इ
तिश्रीस्कंदपुराणेफाल्गुनमाहात्म्येसंप्रवेशाख्यानंनामषष्ठोध्यायः ६ ॥सूतोवाच अवंतीपुर
मेकंचपुराणामुत्तमंपुरं श्रेष्ठंपुरीणांमध्येभूद्देवानामिवकेशवः १ तस्मिन्देशवरेरम्येनृपोभूद्
मेवान्प्रभुः भगवंतइतिख्यातोनृणांहिमवानिव २ कर्त्तीचसर्वयज्ञानांदाताद्दीनजनस्यसदा गो
प्ताचसर्वजंतूनांदुष्टानांभूधमोपमः ३ तस्यभार्याप्रागतेंचासीत्तासामध्यावभूवह एकातिसुंदरीबा
लारूपेणाप्सरिवाभवत् ४ तस्यामेवसदासक्तःनानाभोगान्चकारह एकदाभगवंतोवैफाल्गुने
मासिशोभने ५ स्नानंकृत्वाविधानेननित्यदानंचकारह तस्मिन्कालेब्राह्मणानांसमुदायोमहा

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com